

8. Samenstelling met tussenletters -e- of -en-

Een samenstelling* maken we doorgaans door twee of meer woorden aan elkaar vast te schrijven.

Een *deur* die naar een *kamer* leidt waar het *bad* staat, is een *badkamerdeur*.

Soms spreken we tussen twee delen een tussenklank* uit die klinkt als een toonloze /ə/, soms als /ən/.

hoofdregel	<i>rodekool, knarsetanden, gerstenat, aspergesoep, weidevogel, perensap, lerarenopleiding, linzensoep</i>	8.A
3 uitsluitingen		
uitsluiting: linkerdeel op -en	<i>havengebied</i>	8.B
uitsluiting: versteende samenstelling	<i>apegapen</i>	8.C
uitsluiting: oude naamvalsvorm	<i>'s anderendaags</i>	8.D
3 uitzonderingen		
linkerdeel is uniek	<i>Onze-Lieve-Vrouwekerk</i>	8.E
linkerdeel versterkt	<i>apetrots</i>	8.F
linkerdeel heeft vrouwelijke nevenvorm	<i>studentenkamer</i>	8.G

8.1 hoofdregel

Als het linkerdeel* van de samenstelling een zelfstandig naamwoord is dat niet eindigt op een toonloze /ə/, schrijven we de tussenklank /ə(n)/ doorgaans als *-en*.

- Het *hok* van een *hond* is een *hondenhok*.
- Het *sap* van een *peer* is *perensap*.

Wanneer het linkerdeel van een samenstelling een zelfstandig naamwoord is dat wel eindigt op een toonloze /ə/, schrijven we in sommige gevallen ook *-en*.

- Als een *zieke zorg* krijgt, is dat *ziekenzorg*.

Soms schrijven we niet *-en* maar *-e*, bijvoorbeeld in *ziektekiem*, *secondewijzer*, *zonneschijn*. Dat hangt af van de kenmerken van het linkerdeel van de samenstelling, in de voorbeelden dus de kenmerken van de woorden *ziekte*, *seconde* en *zon*.

hoofdregel 8.A

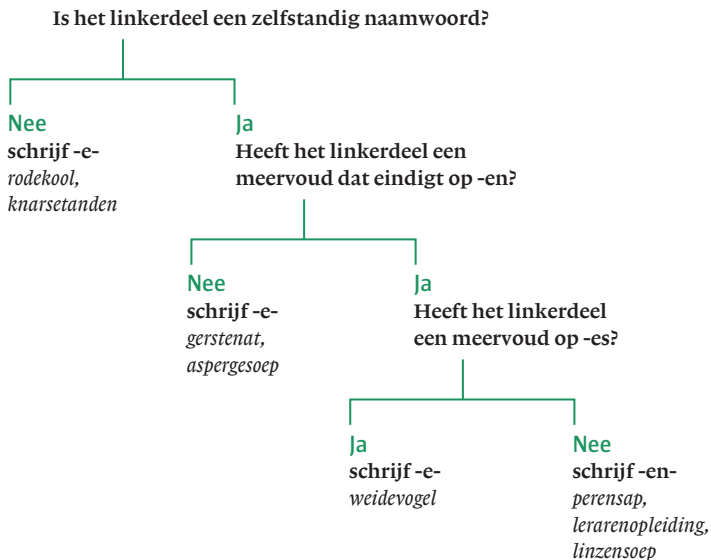

We schrijven de tussenklank als *-en* als het linkerdeel van de samenstelling een zelfstandig naamwoord is dat een meervoud heeft op *-en*, maar geen meervoud op *-es*. In andere gevallen schrijven we *-e*.

Hoe de regel toe te passen?

rode(n)kool, *knarse(n)tanden*, *gerste(n)nat*, *asperge(n)soep*, *weide(n)vogel*,
pere(n)sap, *lerare(n)opleiding*, *linze(n)soep*

Opmerking over de woordsoort van het linkerdeel

Volgens de hoofdregel schrijven we de tussenklank alleen als *-en-* als het linkerdeel een zelfstandig naamwoord is. Dus niet als het eerste deel de stam van een werkwoord is, ook al lijkt die op een zelfstandig naamwoord.

- *brekebeen* - linkerdeel is de stam van het werkwoord *breken*
- *wiegelied* - linkerdeel is de stam van het werkwoord *wiegen*
- *spinnewiel* - linkerdeel is de stam van het werkwoord *spinnen*

Wel *-en-* in:

- *wiegendood* - linkerdeel is het zelfstandig naamwoord *wieg*
- *spinnenweb* - linkerdeel is het zelfstandig naamwoord *spin*

Opmerking over het meervoud op -es

Bedoeld worden woorden die in het enkelvoud eindigen op een toonloze /ə/ en een meervoud hebben op -s.

F

- de **f**, f'en, f's; f'je
- de **F-16** (m), F-16's
- het **F-16-ge-vechts-vlieg-tuig**, F-16-ge-vechts-vlieg-tui-gen
- de **F-16-pi-loot** (m), F-16-pi-lo-ten
- de **faal-angst** (m)
- de **faal-ang-stig** (bnw), faal-ang-sti-ge
- de **faam**¹
faam²: te goeder naam en faam
- de **faas**, fa-zen; faas-je
- de **fa-bel**, fa-be-len, fa-bels; fa-bel-tje
- de **fa-bel-ach-tig** (bnw), fa-bel-ach-ti-ge
- het **fa-bel-dier**, fa-bel-die-ren
- het **fa-bri-caat**, fa-bri-ca-ten
- de **fa-bri-ca-ge** (v), fa-bri-ca-ges
- de **fa-bri-ca-ge-fout**, fa-bri-ca-ge-fou-ten; fa-bri-ca-ge-fout-je
- de **fa-bri-ca-ge-hal**, fa-bri-ca-ge-hal-len
- de **fa-bri-ca-tie** (v)
fa-bri-ce-ren (ww), fa-bri-ceer, fa-bri-ceert; fa-bri-ceer-de, fa-bri-ceer-den; ge-fa-bri-ceerd
- de **fa-briek**¹ (v), fa-brie-ken; fa-briek-je
fa-briek²: af fabriek
fa-brie-ken (ww), fa-briek, fa-briekt; fa-briek-te, fa-briek-ten; ge-fa-briekt
- de **fa-brieks-ar-bei-der** (m), fa-brieks-ar-bei-ders
- de **fa-brieks-di-rec-teur** (m), fa-brieks-di-rec-teu-ren, fa-brieks-di-rec-teurs
- de **fa-briek-si-re-ne** (v), fa-briek-si-re-nen, fa-briek-si-re-nes
- het **fa-brieks-meis-je**, fa-brieks-meis-jes
- het **fa-brieks-per-so-neel**
- de **fa-brieks-poort**, fa-brieks-poor-ten
- de **fa-brieks-prijs** (m), fa-brieks-prij-zen
- de **fa-brieks-schoor-steen** (m), fa-brieks-schoor-ste-nen; fa-brieks-schoor-steen-tje
- de **fa-brieks-si-re-ne** (v), fa-brieks-si-re-nen, fa-brieks-si-re-nes
- het **fa-brieks-ter-rein**, fa-brieks-ter-rei-nen
- de **fa-bri-kant** (m), fa-bri-kan-ten
- fa-bri-ke-ren** (ww), fa-bri-keer, fa-bri-keert; fa-bri-keer-de, fa-bri-keer-den; ge-fa-bri-keerd
- fa-bu-le-ren** (ww), fa-bu-leer, fa-bu-leert; fa-bu-leer-de, fa-bu-leer-den; ge-fa-bu-leerd
- fa-bu-leus** (bnw), fa-bu-leu-ze
- de **fa-ça-de** (v), fa-ça-den, fa-ça-des; fa-ça-de-tje
- fa-ce**: en face
- de **fa-ce-à-main** (m), fa-ce-à-mains
- het **Face-book-ac-count**, Face-book-ac-counts
- fa-ce-boo-ken** (ww), face-book, face-boekt; face-book-te, face-book-ten; ge-face-boekt
- de **face-boo-ker** (m), face-boo-kers
- de **Face-book-pa-gi-na**, Face-book-pa-gi-na's
- het **Face-book-pro-fiel**, Face-book-pro-fie-len
- de **face-lift** (m), face-lifts
- face-lif-ten** (ww), face-lift, face-lift; face-lift-te, face-lift-ten; ge-face-lift

- het **fa-cet**, fa-cet-ten; fa-cet-je
 het **fa-cet-be-leid**
face to face (bijw)
fa-cet-te-ren (ww), fa-cet-teer,
 fa-cet-teert; fa-cet-teer-de,
 fa-cet-teer-den; ge-fa-cet-teerd
 de/het **fa-cie** (v/o), fa-cies
faciliëren [fa-ci-li-e-ren] (ww),
 fa-ci-li-eer, fa-ci-li-eert;
 fa-ci-li-eer-de, fa-ci-li-eer-den;
 ge-fa-ci-li-eerd
fa-ci-li-tair (bnw), fa-ci-li-tai-re
 de **fa-ci-li-ta-tie** (v), fa-ci-li-ta-ties
 de **fa-ci-li-ta-tor** (m),
 fa-ci-li-ta-to-ren, fa-ci-li-ta-tors
 de **fa-ci-li-teit** (v), fa-ci-li-tei-ten;
 fa-ci-li-teit-je
fa-ci-li-te-ren (ww), fa-ci-li-teer,
 fa-ci-li-teert; fa-ci-li-teer-de,
 fa-ci-li-teer-den; ge-fa-ci-li-teerd
 de **fa-ci-li-te-ring** (v),
 fa-ci-li-te-rin-gen
 het **fa-cit**, fa-cits
 de/het **fac-si-mi-le**, fac-si-mi-le's;
 facsimileetje [fac-si-mi-le-tje]
 de **fac-teur** (m), fac-teurs
 de **fac-tie** (v), fac-ties
 de **fac-tie-strijd** (m), fac-tie-strij-den
 de **fac-tor** (m) (*element, getal*),
 fac-to-ren
 de **fac-to-rij** (v), fac-to-rij-en;
 fac-to-rij-tje
 de **fac-to-ring-maat-schap-pij** (v),
 fac-to-ring-maat-schap-pij-en
 de/het **fac-to-tum** (m/o), fac-to-tums
 de/het **fact-sheet**, fact-sheets
fac-tu-eel (bnw), fac-tu-e-le
 de **fac-tu-ra-tie** (v), fac-tu-ra-ties
 het **fac-tu-ra-tie-adres**,
 fac-tu-ra-tie-adres-sen
 de **fac-tu-ra-tie-ge-ge-vens** (mv)
 de **fac-tu-reer-ma-chi-ne** (v),
 fac-tu-reer-ma-chi-nes
fac-tu-re-ren (ww), fac-tu-reer,
 fac-tu-reert; fac-tu-reer-de,
 fac-tu-reer-den; ge-fac-tu-reerd
 de **fac-tu-re-ring** (v),
 fac-tu-re-rin-gen
 de **fac-tuur** (v), fac-tu-ren;
 fac-tuur-tje
 het **fac-tuur-adres**, fac-tuur-adres-sen
 het **fac-tuur-be-drag**,
 fac-tuur-be-dra-gen
 de **fac-tuur-da-tum** (m),
 fac-tuur-da-ta, fac-tuur-da-tums
 de **fac-tuur-ge-ge-vens** (mv)
 het **fac-tuur-num-mer**,
 fac-tuur-num-mers
fa-cul-ta-tief (bnw),
 fa-cul-ta-tie-ve
 de **fa-cul-teit** (v), fa-cul-tei-ten
 de **fa-cul-teits-raad** (m),
 fa-cul-teits-ra-den
 de **fade**
fa-de-ren (ww), fa-deer, fa-deert;
 fa-deer-de, fa-deer-den;
 ge-fa-deerd
 de **fa-ding**, fa-dings
 de **fa-dot** (m), fa-do's
 de **fa-got** (m), fa-got-ten; fa-got-je
 de **Fah-ren-heit** (v) (*graden Fahrenheit*)
 de **fai-en-ce**, fai-en-ces
fail-le-ren (ww), fail-leer,
 fail-leert; fail-leer-de, fail-leer-den;
 ge-fail-leerd
 de **fail-liet**¹ (m) (*bankroetier*),
 fail-lie-ten
 het **fail-liet**² (*bankroet*), fail-lie-ten
fail-liet³ (bnw), fail-lie-te
 het **fail-lis-se-ment**,
 fail-lis-se-men-ten
 de **fail-lis-se-ments-aan-vraag**,
 fail-lis-se-ments-aan-vra-gen
 de **fail-lis-se-ments-recht-bank**,
 fail-lis-se-ments-recht-ban-ken
fair (bnw), fai-re

Op alle vragen over spelling geeft het *Groene Boekje* antwoord.

Om er een paar te noemen:

- Wanneer schrijf je een hoofdletter? *weegschaal* [toestel], *Weegschaal* [persoon met dit sterrenbeeld]
- Welke woorden moeten met een streepje? *antiaanbakpan*, *anti-inbraakinstallatie*
- Wanneer gebruik je een trema? *zee-egel*, *creëren*
- Schrijf je een *c* of een *k*? *oktober*, *productie*
- In welke woorden ontbreekt de tussen-n? *spinnewiel*, *weidevogel*
- Hoe schrijf je 'tiende' met cijfers? *10e*, *10de*
- Hoe vervoeg je *chillen*? (*ik*) *chil*, (*jij/hij/zij*) *chilt*; (*ik/jij/hij/zij*) *childe*, (*wij/jullie/zij*) *childen*; *gechild*

Het *Groene Boekje* bevat de officiële spelling van Nederlandse woorden. Het is samengesteld door de *Taalunie*, de beleidsorganisatie waarin Nederland, Vlaanderen en Suriname samenwerken.

Het *Groene Boekje* bevat ca. 52.000 trefwoorden en ca. 82.000 woordvormen en vervoegingen. Er zijn ongeveer 10.000 nieuwe trefwoorden opgenomen. De meest gebruikte woorden (*en*, *van*, *hoe*, *ik*, *huis*, *tuin*, *keuken*, ...) zijn aangevuld met woorden die een spellingprobleem opleveren.

In de *Leidraad* worden de officiële spellingregels uitgelegd met heldere voorbeelden. Daarnaast zijn taaladviezen opgenomen.

De overzichtelijke vormgeving maakt het *Groene Boekje* prettig leesbaar en woorden makkelijker vindbaar.

Het *Groene Boekje* is er voor iedereen die correct wil spellen.

van Dale

taal:
unie

